

Onder d'n Kroezeboom

Kwartaaluitgave van de Historische Vereniging Old Reurle

Jaargang 33, nr. 4 (december 2017)

Van de voorzitter

De vakanties en het septemberfeest zijn weer geweest en het is herfst en de winter kan beginnen.

De thema-avonden zijn begonnen en elke tweede woensdagavond van de maand tot en met maart 2018 is er weer een programma waar iedereen naar uitkijkt.

Op 24 september is ons geacht lid en coördinator van onze permanente tentoonstelling bij de Cactus Oase overleden. Henk Klein Brinke heeft aan de wieg gestaan met het tot stand brengen van o.a. de dwars doorsnee van de boerderij uit de jaren vijftig.

Wij zullen proberen in zijn geest door te gaan zo hij het zou willen hebben.

Wij wensen zijn vrouw Reini en verdere familie veel sterkte dit verlies te dragen.

“Old Reurle” heeft de Kroezeboom overgedaan aan de gemeente en deze op zijn beurt het beheer overgedragen aan het Praktijk Centrum Bomen te Zutphen en deze laat er geen gras over groeien en ging begin november met zeven mankrachten aan de slag om de boom weer in

perfecte staat te brengen en al het dode hout af te voeren.

Wij zijn sinds 2013 een culturele ANBI instelling (Algemeen Nut Beogende Instelling) wat betekent dat giften van de Inkomstenbelasting afgetrokken kunnen worden en zo snijdt het mes aan twee kanten. Wij zijn u zeer dankbaar voor uw bijdragen.

De gemeente Berkelland heeft de toestemming en medewerking verleend om zgn. stoeptegels met afbeelding van een gebouw wat er voorheen stond in het dorp te plaatsen, wij willen proberen ons aan te passen bij de reeds bestaande wandelroute van de VVV.

Ik wens u voor straks prettige kerstdagen en een goede jaarwisseling.

Met vriendelijke groet,
Jaap Holtslag, voorzitter.

Kopij

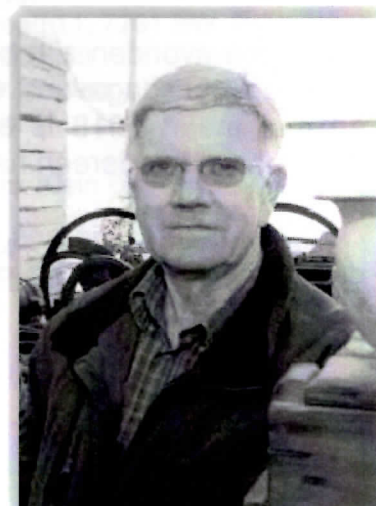
De sluitingsdatum voor kopij 'Onder d'n Kroezeboom' nr. 1: is 1 februari 2018.

U kunt het verzenden naar: E: braakhekkewh84@gmail.com of voor het adres, zie de colofon. Hebt u een interessant onderwerp laat het ons weten.

Met elkaar kunnen we er wellicht een interessant of lezenswaardig stukje van maken.

IN MEMORIAM

HENK KLEIN BRINKE

Na een periode van afnemende gezondheid is Henk op 24 september 2017 overleden.

Henk was vanaf 2008 als coördinator de motor van de kasploeg van Old Reurle bij de Cactus Oase.

Onder zijn bezielende leiding is de tentoonstelling van oude landbouwwerktuigen uitgebreid met de langsdoorsnede van een boerderij met bakoven en waterput. In de loop van de tijd volgden nog het klaslokaal, de timmerwerkplaats, de smidse en de hooiberg.

Henk zorgde ervoor dat alle benodigde materialen er op tijd waren. Helaas heeft hij het plan om een "pothok" erbij te maken niet meer mee mogen maken. Wij willen als kasploeg proberen om dit plan alsnog te verwezenlijken.

Wij hebben op zaterdag 29 september in het crematorium in Haarlo afscheid van Henk genomen en wensen Reinie en de verdere familie veel sterkte met dit verlies.

Namens de kasploeg van Old Reurle,
Dik Nijenhuis.

Van alles vergeten en vergeven in Ruurlo

Hotel Avenarius heeft heel wat beroemde gasten ontvangen. Hier verbleef de schrijver Max Dendermonde in 1952. Hij wijdt aan het bekendste hotel van de Achterhoek een kort hoofdstuk in zijn verhalenbundel 'Het leven betrapt'. Maar Ruurlo lijkt ook een inspiratiebron voor zijn beroemdste werk.

Arjen van Gijssel

Voorkant bundel Max Dendermonde, 1952, met een hoofdstuk over Ruurlo

Het kan haast niet missen. Waar anders dan in ons dorp, dat zijn ontstaan dankt aan onthaasting en vertier, waar anders dan op de plek die altijd bungelde aan de rand van de bewoonde wereld? Waar je leefde ver van de bedrijvigheid, afgebogen van de hessenwegen, de trekschuiten en de hanzekoggen? Daar, nabij dat aloude jachtslot, aan de rand van de Broek en Meene, op een gerooide plek in het oude woud, om precies te zijn: in het roemruchte hotel Avenarius, het oude gastenverblijf

van de baronnen, freules en jonkers Van Heeckeren. Dáár, in dat hotel verbleef in 1952 hij. Nergens anders dan bij ons begon het te gisten van gedachten en zinnen die later uit zijn literair brein tevoorschijn kwamen als het hoofdthema in een van zijn bekendste werken.

Ik heb het over Max Dendermonde en zijn boek 'De wereld gaat aan vlijt ten onder'. Het werk dateert van 1954, twee jaar na Dendermondes verblijf in Ruurlo. Hoe ik weet dat Hendrik Hazelhoff, zijn werkelijke naam, hier zijn inspiratie wel móést opdoen voor zijn pleidooi voor het *dolce far niente*, het zalig nietsdoen? Het zal in geen enkele biografie staan van de Groninger die zijn bijnaam kreeg omdat hij als een zwerver 'over de wereld denderde'. Dendermonde heeft in zijn leven zóveel plekken aangedaan, dat haast ieder oord met gemak een inspiratiesplinter in de kast van zijn omvangrijk oeuvre kan claimen. Maar dat Ruurlo inspiratiebron was, daarover dus geen twijfel. Want wat is de reden van zijn ophemeling van ons dorp?

Dat blijkt uit de verhalenbundel. Dendermonde zag in Ruurlo de zeldzame plek om nog te onthaasten. Dat begint al met de eekhoorns, die 'in de bossen nog niet de bangelijke haast van de twintigste eeuw hebben'. Hij zag zijn hotelgasten proberen zich aan hun drukke werk te ontworstelen. Met humor constateerde hij dat ze er maar ten dele in slaagden. Geamuseerd en

hoofdschuddend hoorde hij ze praten op gedempte toon, de notarissen en dokters in het hotel. Hij zag dat hun werk eigenlijk nooit stopte, werk dat ze achtervolgde tot óver de drempel van de lobby. Mensen die geen tijd meer vonden voor genieten met het gezin. Die leefden om te werken, in plaats van andersom.

Max Dendermonde, 1919-2004

En Dendermonde schrijft in zijn korte verhaal, iets meer dan tien blaadjes, lyrisch over de altijd nabije natuur en de aardige mensen van Ruurlo. Ik vul hem aan: geen plaats die zo uitnodigt om het landschap langzaam tot je te nemen, als een spannende roman, plaats waar je uit de morfologie moeiteloos de oorsprong van zijn bewoners kan ontdekken, van de Rijkenbarghs, de Paalders en de Te Ventes, de verhalen van de bouwmannen die al generaties lang in kalme paardensprongen elkaar in de rotten en buurtschappen opzochten, beminden, huwden en hielpen,

zoals het goede naobers betaamt. Hier staat de tijd stil, zei Dendermonde in 1952. Het is als 1852: een dorp waarin 'een hele eeuw weg krimpt'.

Het is niet anders in onze tijd van leven, 2017, vijftenzestig jaar verder. Een tijd waarin de wereld nóg meer op hol lijkt geslagen. De mensen-met-hun-mobieltjes, die van de drukte bij bosjes neervallen, in aandoeningen met steeds weer nieuwe namen, vaak psychosomatisch, en vervolgens wanhopig kiezen voor evenzovele curieuze heelwegen. Zo 'coacht' de ene helft van Nederland inmiddels de andere helft.

Dendermonde zag in de jaren vijftig al gebeuren wat nu vaste realiteit is geworden. Hij schrijft er, twee jaar na zijn bezoek aan Ruurlo, humoristisch over in "De wereld gaat aan vlijt ten onder". Een roman, ook gesitueerd in een hotel, zij het in Amerika, land waarnaar hij zelf in 1979 emigreerde. Maar, zeg ik: wat hem in Ruurlo voor de geest kwam, vond in dát boek zijn vorm.

Een citaat als bewijs voor deze stelling uit 'Het leven betrapt':

"Zo gaat dat rusteloos door.[...] Wat kun je allemaal niet doen in een paar uur. Naar de Achterhoek gaan, bijvoorbeeld, in het spoorboekje is het heel dichtbij. Maar sla het spoorboekje dicht en het is vèr, vèr weg. Wel van 1852 tot 1952. En dat is soms even ver als papa van mama... Maar als dan eindelijk, in Ruurlo een hele eeuw weg krimpt, een schuldgevoel niet meer aarzelt tussen 'beroep' en 'gezin' en papa niet meer vraagt 'Wat zei je?', dan is 'Alles vergeten en vergeven. Je echtgenote. Adres: Ruurlo'".

80 Jaar Acherhookse Folkloredansers

In 2012 verscheen er ter ere van het 75-jarig jubileum al een mooi boek over de geschiedenis van Achterhookse Folkloredansers. Een echte aanrader, maar ja... waar schrijf je dan nog over bij het 80-jarig jubileum? In ons archief bevinden zich zelfgemaakte reisbeschrijvingen van de eerste reizen van de vereniging naar het buitenland. Een paar van deze reisverslagen belandden in ons archief, zodat wij u nu een deel kunnen laten lezen uit het verslag van de allereerste grote reis naar het buitenland van de (toen nog) Achterhookse Volksdansers in februari 1948. Want hoe verliep zo'n reis eigenlijk, zo net na de oorlog?

Rina Florijn

1937

Voordat we met de Reurlese Boerendansers op stap gaan, nog even in het kort het antwoord op de vraag "Waarom gingen die Ruurloërs überhaupt naar Denemarken toe?"

Dat kwam door dhr. Nendorff, hoofdreisagent bij de Nederlandse Spoorwegen. Het doel van de reis was het aanhalen van de vriendschapsbanden tussen Nederland en Denemarken en het hooghouden c.q. promoten van de Nederlandse, maar vooral de Achterhoekse, folklore. Jan Olyslag, voorzitter van de dansgroep, werkte destijds in Ruurlo als stationschef bij de NS en

zo kenden de heren elkaar. Achter de schermen hebben de heren Nendorff en Olyslag ervoor gezorgd dat de reis tot in de puntjes was verzorgd.

"Als iemand verre reizen doet, dan kan hij wat verhalen

Ja, zo is het en zo ging het ook met de Reurlese Boerendansers, ook zij waren wel eens geweest in Zieuwent, Amsterdam, Den Haag, Scheveningen en slechts kort geleden nog te 's-Hertogenbosch. Doch toen eind oktober 1947, naast de sensationele berichten over het bonnentekort aan de coöperatie¹, het gerucht door Ruurlo ging, dat de Reurlese Boerendansers misschien naar Denemarken gingen, om daar hun folklorische dansen te demonstreren, geleek alles op een sprookje. Denemarken....? Waar lag dat land, welke plaatsen, hoe ver, welke bevolking en taal? Duizenden vragen waren toekomstdromen. Men

¹ Eind 1947 werd bekend dat bij onderzoek aan het licht was gekomen dat bij de Ruurlose coöperatiewinkel vrijwel de gehele voorraad aan distributie-artikelen in de winkel was verdwenen en zonder bon zouden zijn verkocht.

las het op de gezichten der leden: "Als het eens waar was?" Men sliep bijna niet meer van al die emoties, kregen al kleine tipjes van mensen, welke ook graag mee wilden en niemand wist, dat alles nog toekomstmuziek was.

En toch, als er over iets geroddeld wordt, zit er meestal ook werkelijkheid in en zo scheen het ook met deze tournee door Denemarken, want met al deze geruchten besloot men toch maar eens een vergadering te beleggen, om er misschien een klein glimpje van op te vangen, wat al of niet op waarheid berustte. De eerste dinsdag vergadering in café Kerkhoven² te Ruurlo, allen met dezelfde gedachten: "Reis naar Denemarken".

(...)

We waren allen van oordeel, mocht de reis eens doorgang vinden, dat het beter was, om onze Burgemeester, als hoofd der gemeente te vragen, als gast de reis mede te laten maken. Dit zou veel officiëler lijken en misschien een goede steun zijn voor de vreemde taal, welke ons zeer waarschijnlijk stond te wachten. Daarom besloot men voor deze tweede vergadering eveneens de burgemeester te vragen en uit te nodigen. (...) Hier werd het woord gegeven aan dhr. Nendorff, die vervolgens zijn plan van uitwisseling met de Deense dansers naar voren bracht, de verschillende plaatsen opnoemde waar gedanst zou moeten worden en we zeer waarschijnlijk in Denemarken alles vrij hadden, doch de grote reis heen en terug tot aan de grens zelf moesten bekostigen, wat nogal op moeilijkheden en kosten terecht kwam.

Het werd een zeer geanimeerde vergadering, waarin hoofdzakelijk de vrouwen haar woordje meespraken. Van alle kanten, zoals het meestal gaat, werd een en ander gezien, en waren de meeste leden van oordeel, indien het veel geld moest kosten, de reis niet door kon gaan.

Twee leden der vereniging, welke nog al erg optimistisch waren, opperden echter een voorstel, de reis voor hun rekening te nemen en voor te schieten, dus niet zoals eerst de bedoeling, voor ieder lid apart kwam.

² Nu café De Tapperij.

Dit was een denderend voorstel en ging een luid hoera op. Dus wat het financiële gedeelte betrof, ging inderdaad de reis door naar Denemarken. Vele kleinigheden als doorreisvisum, gezamenlijke pas, enz. lagen er nog op de weg, doch zouden trachten deze te overkomen. In verband met bijzondere omstandigheden van één der vrouwenleden³ werd de datum vastgesteld op 8 februari 1948.

Zondag 8 februari, des morgens half negen. Een schamel busje van de Geld. Tram stond reeds klaar bij het postkantoor en van verschillende aanwezigen afscheid te hebben genomen, gaat onze reis beginnen. De bagage nam bijna nog meer plaatsruimte in beslag als de passagiers en zo hobbelden we even later ons stille dorp uit, wat schuilging achter de ochtendnevel, in de richting Borculo. Hier wachtte ons een aardige attentie van bakker Ebberts, welke ons een doos gebakjes mede gaf voor de reis, zeker niet bewust dat we gingen naar het land van koffie en gebak, doch al met al een aardig idee, wat we niet mogen vergeten. In Laren kwam onze spölleman met vrouwe bij ons en waren ongeveer 10 uur te Deventer aan het station N.S. Voor het station hebben we, zoals vanzelf spreekt, veel bekijks, het lijken wel een stelletje landverhuizers, met hun koffers. (...) We hebben eerst nog een foto gemaakt op vaderlandse bodem en zo vertrokken we, nadat dhr. Nendorff nog hartelijk afscheid had genomen van vrouw en dochter, te 11.05 uit Deventer.

De stemming zit er al goed in en zijn allen vol goeden moed, behalve dhr. Nendorff, welke zich op het eerste gezicht een beetje ongerust maakt over Ridders, daar deze des nachts niet goed was geworden, er heel ziek uit zag.⁴

We naderen al heel spoedig Hengelo, om dan in één ruk door te gaan naar Oldenzaal. Hier passencontrole, koffers uitpak-

³ Mevrouw Zevalkink was hoogzwanger. Zij bleef daarom in Ruurlo terwijl haar man Jan naar Denemarken ging. (RF)

⁴ De zorgen bleken terecht. Dhr. Ridders werd in Esbjerg dusdanig benauwd dat hij van de dokter niet verder mocht reizen. Hij en zijn vrouw bleven in Esbjerg achter terwijl de rest van de groep verder trok. Hij overleed nog in maart van datzelfde jaar.

ken en zelfs Annie S. moest haar laarzen nog uittrekken voor controle. Het schijnt dat een en ander met de passen niet in orde is, wat echter later op een misverstand berustte, omdat de douane hier niet precies weet hoe het hoort en moet. We moesten allen nog een formulier invullen, dat een ieder f 30,- in de portemonnees had en zo gingen we na drie kwartier oponthoud verder met een vermaning van de Hollandse douane dat we in Bentheim onder de Engelse controle wel meer last zouden ondervinden. (...)

"De Achterhookse Folkloredansers voor het raadhuis van Silkeborg."

Bentheim, de eerste plaats op vreemden bodem. Allen uitstappen. Dhr. Nendorff, met nog voor kort de pessimistische boodschap van de Holl. douane, voorop naar de Engelse controle. We zien echter al snel de zakelijke, rustige en vriendelijke lach van dhr. Nendorff en gaan we twee aan twee de ambtenarij door zonder de minste moeite. Onze namen worden allen genoteerd in grote boeken en even later zitten we weer met groot lef in de trein. Jan O. geeft alle tommy's een groepsfoto van ons gezelschap en zo gaan we onder allerlei grapjes en vrolijke gezichten verder. (...) Zo passeerden we onder allerlei aardige moppen Salsbergen, Bentlage en Rheine, waar we pas de eerste verwoestingen zien van de oorlog. We zien hier een groot vliegveld en totaal vernield. Tegen 2 uur passeren we Rödde, waarna we even later het Dortmund Eemskanaal met daverend geweld verlaten. Hörstel, Erich, Ibenbüren, Lachenbeck, alle plaatsen gaan ons oog

voorbij. We zitten hier in een heuvelachtige streek, er is van het natuurschoon niet veel overgebleven.

We zien hier vele puinhopen en krijgen een idee, dat de mensen niet weten, waar ze moeten beginnen, om dit alles op te ruimen. Zo arriveren we plm. 3 uur in Osnabrück, waar we nog stiekem een foto van het station kunnen maken en het voor zich zelf spreekt. Het is erg opvallend, dat men bijna geen mensen ziet, alleen kinderen, welke op dit grote station tussen de rails scharrelen en bedelen om een boterham, dus wel een teken, dat dit eens zo machtige land leeft zo het 't beste kan en moet. Als we Osnabrück gepasseerd zijn, trakteert ons de fam. Langelaar op een lekkere gevulde koek, wat we allen zeer waarderen een compliment waard is voor deze aardige attentie.

We zien hier onder het opmaken der lekernijen een groot concentratiekamp, waar we onze levendige herinneringen nog altijd en voor eeuwig aan zullen bewaren, om hun barbaarse handelingen tijdens de bezetting. Verschillende kleinere plaatsen razen we voorbij en dan zien we Kirchweyhe met een ontzettend groot verwoest spoorweg emplacement.

Jan Z. doen een dutje. Zijn gedachten gaan zeker nog even terug naar zijn vrouw en als we hem aanspreken zegt hij: "Hier is toch alles kapot, dus kun je net zo goed de ogen even dicht doen." Ja, inderdaad, zo was het daar gesteld. We passeren de Wezer, welke buiten haar oevers is getreden en zien hier niets anders als water en nog eens water.

17.00 uur, Bremen, midden in de puinhopen, ook even stiekem een foto gemaakt en hier ook weer bedelende kinderen en zelfs grote mensen om brood en sigaretten. We zien hier zelfs nog door de grote verwoeste stadsstraten kiepkarren rijden, voor het opruimen der puinhopen, in plaats van de voordien prachtige trams.

Het wordt onderhand donker, dus kunnen niet meer vertellen, wat er alzo te zien is en zijn te plm. 7 uur in Hamburg. We moesten ons dus maar met onszelf vermaken, en wordt een een kaartje gelegd, boterhammen gegeten en zo meer.

Dhr. Nendorff wil zeker eens goed kennis maken met zijn gezelschap en komt in iedere coupe even een praatje maken, waaruit blijkt dat we elkander spoedig hebben gevonden.

Na Hamburg krijgen we Altona. Hier zien we een dubbele diesel rijden, d.w.z. de wagens met twee verdiepingen boven elkaar, zeker voor Berlijn. Misschien was dit hier bij ons in de Achterhoek ook wel aan te bevelen.

Het is eigenaardig dit gedeelte van de reis, want we rijden weer dezelfde kant op, waar we vandaan zijn gekomen; en maken hier een grote bocht naar Halsterbroek in Sleeswijk-Holstijn, het meest noordelijke gedeelte van Duitsland.

Hier krijgen we een ruk van ongeveer twee uur, dus zoeken de meeste een plaatsje op om zich eens gemakkelijk te kunnen neerleggen. Het is hier alles donker, geen lichtjes zijn buiten te zien. Van slapen komt niet veel terecht, hoe kan het anders. Menigeen zal zijn of haar gedachten onwillekeurig even terug gebracht hebben naar hetgeen ze in Ruurlo achterlieten. We horen niet anders als het getik der wielen over de lussen der rails en is verder alles stil. En zo gaan we richting Flensburg.

De fam. Langelaar bracht ons allen weer tezamen en trakteerde ons nogmaals op een echte Hollandse gevulde koek. Verschillende leden dronken nog een bakje koffie en werd het in de restauratiewagen zo'n gezellige drukte, dat onze spölleman er aan te pas moest komen en even later de restauratiewagen daverde van "Paula heeft een scheur in de rok", waar het hele treinpersoneel duchtig aan mee deed. Met dit alles stoomden we ongeveer 10 uur het douane station Flensburg binnen.

Dhr. Nendorff kwam hier weer in actie en zo Engels, dan weer Duits, totdat uiteindelijk geen raad meer wetende, deze twee verschillende talen door elkander begon te spreken, tot groot vermaak van al de aanwezigen.

Hier kregen we allen distributiekaarten voor Denemarken en zo stoomden we te 11 uur precies het Deense grensplaatsje Padborg binnen, waar we allen uitstapten.

Hier begroette ons de touristchef van Sonderborg, dhr. Hans Beck en werden we in de lekker verwarmde wachtkamer van het station binnen gelaten, waar ons oog direct viel op de hartelijke ontvangst in de vorm van voor ieder een flesje melk met een pakket brood, keurig verpakt in een doosje."

De Ruurloërs werden hierna toegesproken door Hans Beck en de stationschef van Padborg die hen welkom heetten en hoopten dat zij een prettige week in Denemarken zouden beleven. Vervolgens openden de Ruurloërs hun zojuist ontvangen voedselpakketje en keken een beetje vreemd op van het Deense brood. Het waren hele dunne sneetjes met verschillende vlees- en vissoorten en o.a. augurkjes. Maar deze eerste Deense maaltijd op Deense bodem liet zich goed smaken. Het was middernacht. De dansgroep had een reis achter de rug van ruim 15,5 uur.

Vaandel

Een 'historische' marechausseekazerne aan de Barchemseweg

Wie over de Barchemseweg Ruurlo binnenrijdt en even moet stoppen voor de fietsstrook van de Wilhelminalaan, vermoedt niet dat het pand aan de linkerkant vanaf 1890 meer dan zestig jaar dienst deed als marechausseekazerne. Het is een historisch pand, mede vanwege een connectie met verzetsheld Frits de Zwerver.

Arjen van Gijssel

Marechausseekazerne Ruurlo (foto uit verzameling A. Kok)

Openbare Orde

De marechaussee vervulde vanaf de negentiende eeuw politietaken op het platteland en was dus naast de aloude veldwachters verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Tussen hen bestond feitelijk het onderscheid als tussen de latere gemeentepolitie en rijkspolitie, de

indeling van na de Tweede Wereldoorlog. Veldwachters hadden vaak alleen bevoegdheid binnen de eigen gemeente (op de fiets), de marechaussees hadden een grotere verantwoordelijkheid en actieradius (te paard). In 1896 werd in Ruurlo een veldwachter gezocht voor een jaarwedge van 400 gulden en 'vrije bovenkleding'

(uniform). Dit salaris was vergelijkbaar met dat van een lagere ambtenaar (bode of klerk).

Er was al in het begin van de negentiende eeuw behoefte in Nederland aan een centraal aangestuurde bereden politie, die op militaire leest was geschoeid. Eerst dienden ze voor koning Willem I in het opstandige zuiden. Later bleken de marechaussee's ook van nut bij arbeidersonrust in het noorden. Vanaf 1889 werden overal in de Achterhoek marechaussee-kazernes opgericht, waarin kleine groepjes bereden marechaussee-brigades werden ondergebracht met hun paarden. Een brigade bestond meestal uit vijf à zes mannen met hun paarden. Zo'n kazerne, type woonhuiscellen-stallen, werd door de gemeente Ruurlo in 1890 ook gepland aan de Barchemseweg en daarna verhuurd aan het Rijk. Een zelfde type kazerne kwam er in dat jaar bijvoorbeeld ook in Neede en in Ulft.

In de kranten rond de eeuwwisseling valt hier en daar iets van hun werk in Ruurlo te vernemen. Een drijfjacht op een losgeslagen koe, een achtervolging van een aantal smokkelaars, de arrestatie van een landloper, een zoektocht langs schuren naar een vermist meisje, de aanhouding van een bierwagen en een grensbewakingsactie om te voorkomen dat zigeuners ons land binnentrokken.

Wapenschild, zoals dat boven de entree hing

In de Tweede Wereldoorlog kwam de marechaussee onder gezag van de bezetter.

Ze moest vervolgens alle oranje uit de uniformen en het wapen met 'Je maintiendrai' verwijderen.

Na de oorlog ging de openbare-ordetaak over aan de Rijkspolitie. De marechaussee deed alleen nog grensbewaking en militaire politie. In verschillende reorganisatiegolven verdwenen daarom de brigades steeds meer uit de Achterhoekse dorpen. In 1954 was Ruurlo aan de beurt.

Marechaussee (meest rechts) in het Reurlse straatbeeld, rond 1900, ansichtkaart (W. Masman).

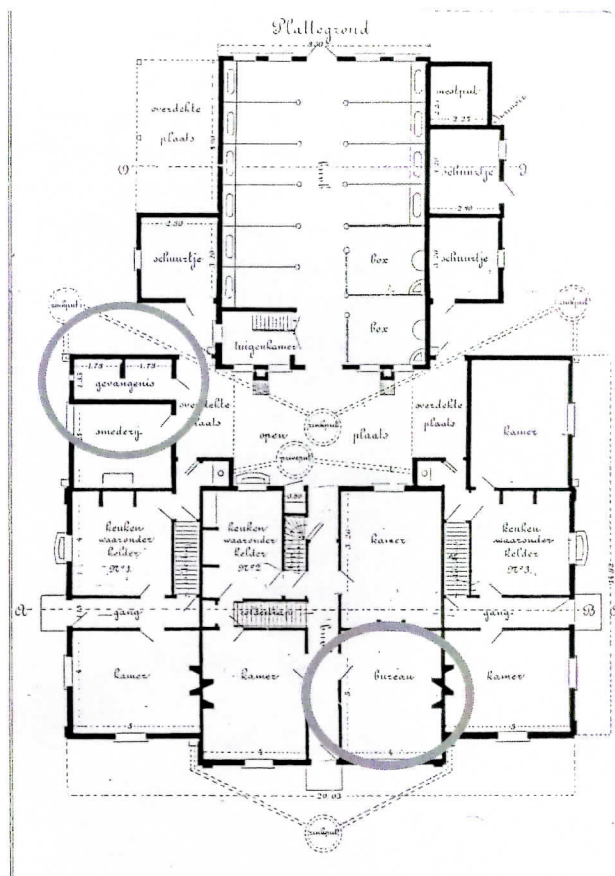
Connectie met de Frits de Zwerver

Frits de Zwerver was in de oorlog de schuilnaam van dominee Slomp uit Heemse, bij Hardenberg. Slomp was oprichter van de LO, de landelijke organisatie voor de hulp aan onderduikers. Hij dankte zijn bijnaam aan het feit dat hij door Oost-Nederland 'zwierf' tussen verschillende onderduikadressen. Frits zat ook meermaalen in Ruurlo ondergedoken, bij de familie Dijkman aan de Branderveenweg 4. Hij werd op 1 mei 1944 opgepakt aan de Wildenborchseweg, vlakbij de boterfabriek in het dorp. De gevreesde marechausseeleider Stap, net naar Ruurlo overgeplaatst, was degene die hem halt hield en hem voor verhoor naar de kazerne aan de Barchemseweg bracht, in aanwezigheid van zwarthandelaar Te Kieft en marechaussee Grave.

Het verhaal is al beschreven in het boek 'De Harmonica' (1995) van Oonk en Leuverink en ook in de biografie/getuigenis van De Zwerver (Hof, 1976) staat het met

kleur opgetekend. Kaajan (2008) heeft alle bronnen nog eens nagelopen en baseert zich mede op processtukken over Stap na de oorlog, die pas bij diens overlijden vrijkwamen (2005). Zo zijn er ook details vanuit het perspectief van Stap zelf.

Stap hield De Zwerver op de fiets aan. Hij wantrouwde zijn zwartgeverfde haren, waarvan de wortelaanzet blond/rood was. En hij trof naar eigen zeggen vervolgens wel erg veel tabak en tabakskarten bij de arrestant aan. Op naar de kazerne!

Plattegrond marechausseekazerne (F. Kok), met de cellen en waarschijnlijke verhoorkamer in de cirkels

In die als 'kaal' beschreven kazerne vloekte en tierde hij zo tegen de dominee, die zich daarbij tot zijn sokken en schoenen moest ontkleden, dat het buiten het pand te horen was. Stap dacht dat de vreemde snuiter die hij met getrokken pistool bedreigde een jood uit Enter was, of een zwarthandelaar. Frits zelf zei dat hij een meubelmaker uit Oosterbeek was. Stap prikte dat verzinsel door met een aantal vragen ('Hoe heet de burgemeester daar

dan?') en een telefoontje naar Oosterbeek. En aan zijn naakte lichaam zagen de mannen direct dat De Zwerver echt geen Jood was. Er werd schamper om gelachen.

Maar ze hadden geen vermoeden dat ze een grote vis in verzetsland hadden gevangen. Onder zijn kleren troffen ze nota bene een brochure aan, die de kerk opriep tot verzet tegen de bezetter, dat was ondertekend door Frits de Zwerver zelf, maar het ging ze niet dagen, ook toen De Zwerver zei dat hij dominee Slomp was.

Exacte locatie verhoor

Aan de hand van de oude plattegrond van de kazerne vallen de gevangenis en de vermoedelijke verhooruimte in de kazerne te reconstrueren. Het bureau zat rechts naast de voordeur, aan de Barchemseweg (rechter omcirkeling). Dat is waarschijnlijk de kamer waar hij in zijn blootje werd verhoord. De twee cellen bevonden zich linksachter (linker omcirkeling), ook aan de kant van de Barchemseweg, waar zich ook de paardenstallen bevonden. De Zwerver is in die cellen geweest, want een gevangene vond de volgende dag bonkaarten die Frits vanuit zijn schoenen inderhaast onder zijn stromatras in een kazernecel had verstopt.

Bevrijding uit Ruurlo?

Als Frits de Zwerver in de cellen aan de Barchemseweg de nacht zou hebben doorgebracht, dan was hij vast en zeker nog in Ruurlo bevrijd. Het was namelijk zonneklaar: hij wist zo ontzettend veel van de LO en de verzetsmensorganisatie, dat de angst bij zijn kameraden groot was dat hij onder marteling de namen van de hele verzetsorganisatie kon blootleggen.

Zodra hij in de kazerne voor verhoor verscheen, werd de Ruurlose marechaussee gewaarschuwd door Frits Toevank, die als elektricien de arrestatie in de Dorpsstraat had gezien. Marechaussee Kroese, die banden had met het verzet, fietste vervolgens naar Lochem, alwaar dominee Kapteyn werd ingelicht. De dominee mobiliseerde dadelijk een verzetsgroep die De

Zwerver nog op station Zutphen wilde bevrijden. Maar daarvoor waren ze al te laat. Kroese was het waarschijnlijk ook die ook net op tijd aan het Reurlse verzet kon doorgeven dat ook een bevrijding aan de kazerne aan de Barchemseweg geen nut had, omdat hij daar 's avonds al was verdwenen.

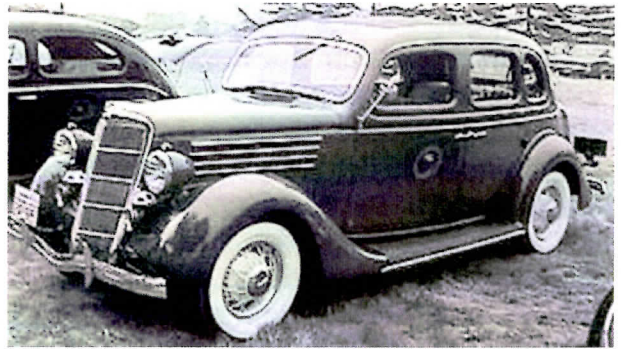

Ds. F. Slomp

Bevrijding uit Arnhem

Frits de Zwerver is dus maar kort in de kazerne geweest. Hij werd in de middag van die eerste mei opgepakt en al om zeven uur 's avonds met de trein op transport naar de Koepelgevangenis in Arnhem gebracht, waar hij tegen tien in de cel werd gegooid. Het ging Stap en zijn consorten de volgende morgen wel dagen dat ze met een belangrijker figuur van doen hadden dan de jood of handelaar die ze eerst dachten. Maar dat het Frits de Zwerver was, bleef vooralsnog onbekend, zelfs in de koepelgevangenis, waar Stap de volgende dag meteen verhaal ging halen.

De Zwerver werd tien dagen later, op elf mei, spectaculair uit Arnhem bevrijd door de gewapende tak van de LO, de LKP (Landelijke Knok Ploegen). Twee als marechaussee verklede mannen deden net alsof ze een arrestant in de gevangenis kwamen afleveren, maar eenmaal binnen bevrijdden ze Frits uit zijn cel.

Type Ford, gebruikt bij de bevrijding van Slomp uit Arnhem (website Ter Horst)

Na de oorlog: rollen omgekeerd

Stap werd direct na de bevrijding in Twente opgepakt en op het Kerkplein nog gemolesteerd door de Ruurloërs. De toen acht jaar oude Leo Besselink zag met eigen ogen hoe diezelfde zwarthandelaar Te Kieftte hem daarbij naar de keel greep. Stap werd ontzet en gevangen gezet. In 1948 werd hij vervolgens berecht mede voor de arrestatie van De Zwerver maar ook voor het aangeven van veel onderduikers en joden. In eerste instantie werd hij tot 'levenslang' veroordeeld, een straf die later werd omgezet naar twintig jaar, mede vanwege de molestatie op het plein. De Zwerver trok na de oorlog naar Nederlands-Indië. Toen hij terugkwam heeft hij Stap in 1950 nog in diens gevangenis opgezocht: de rollen waren inmiddels omgekeerd. Stap kwam eind jaren vijftig vrij en overleed in 2005. De Zwerver overleed in 1978 in Vaassen.

Terug naar de kazerne. Deze werd vanaf het vertrek van de marechaussee in de jaren vijftig gebruikt als woongelegenheden voor verschillende gezinnen. De robuuste bouwstijl van het pand valt ook vandaag nog op. Maar verder is er nog weinig wat herinnert aan zijn verleden.

Bronnen:

<http://www.marechausseesporen.nl/>
Nieuw licht op arrestatie en bevrijding van Frits de Zwerver in mei 1944, Dick Kaajan, in: 11^e bulletin van de Tweede Wereldoorlog, 2008
De harmonica bleef vijf jaar stil, Jan Oonk en Bert Leuverink, 1995
Frits de Zwerver, Jan Hof, 1976, blz 200 e.v.
http://www.johannesterhorst.nl/bevrijding_ds_slomp

Een voetreis in 1851 van de Zellemer Heyde tot de Lebbingbeek

Jan Anthony Klokman was onderwijzer aan de openbare school eerst in Lochem en later in Zelhem. Hij stond hoog aangeschreven door zijn veelzijdige kennis en zijn oorspronkelijkheid en hij was een welkome spreker op Nuts vergaderingen. Hij leefde van 31-10-1820 tot 18-05-1870. Hij schreef ook 'Schetsen en taferelen in den Achterhoek' waaruit wij u een stukje willen laten meegenieten. Op een wandeling van Zelhem naar Enschede waar hij een wedren wil gaan bezoeken nodigt hij ons uit: 'Hebt gij lust, lezer! Om mij op dit voetreisje met uwe gedachten te volgen, dan hoop ik, dat uwe aandacht niet meer vermoeid zal zijn dan mijne voeten waren, toen ik het volbragt had.'

Willy Braakhekke

Eene voetreis, zij moge velen moeilijk en onaangenaam toeschijnen, zij heeft ook haar gemak en genot; bovendien is de bewoner van Zelhem en meer andere plaatsen in den zoogenaamden 'Achterhoek' hiertoe somtijds *nolens volens*¹ verpligt, wil hij geen extra rijtuig nemen. En dan dat oponthoudelijk hotsen en stooten in de zandweegen maakt de reis alles behalve aangenaam.

Den 18 Julij 1851 dezes jaars was een schoone dag. De zon had haare stralen meer schuins op het dorp gericht. De hemel was bij tusschen poozing belommerd, hetwelk eene voetreis in den zomer bovenal veraangenaamd, en hij sloeg den weg in die, naar het op twee uren noordelijk gelegen dorp Ruurlo, leidt. Na ongeveer een kwartier uren zijnen weg tusschen schoone bouwlanden, omzoomd met akkermaalsheggen, stond hij aan den ingang der zoogenaamde Zelhemse heide², welke begrensd wordt door de gemeenten Hengelo, Ruurlo, Groenlo en Lichtenvoorde, hebbende voor het geheel eenen omtrek van ongeveer vijf uren gaans, en, ofschoon zij onder bovenge-

noemde benaming bekend is, behoort zij echter voor een groot deel aan de genoemde gemeenten. Vanaf hier mogen wij deze reiziger begeleiden en zien voor ons eene groote, bijna onafzienbare heide, zij moge al niet ons schoonheidsgevoel streelen, toch leert zij ons onze geringheid op deezee aarde in een dubbele mate kennen. Dat purperkleurige, veroorzaakt door het zoo eenvoudig schoone heidebloempje en geschakeerd met millioenen hagelwitte keisteentjes, geeft een panorama, dat alleen door den horizon begrensd wordt. De Zelhemsche heide biedt echter niet meer dat onafzienbaar ledige aan, dat zij eertijds was, toen het oog niets dan heide en wolken ontwaarde. Dank hebbe de menschelijke nijverheid, die ook van dit schijnbaar ledige partij weet te trekken. Zij is met zeer bruikbare wegen doorsneden, welke met opgaande boomen beplant zijn, terwijl er tevens voor een goede waterleiding gezorgd is. De verdeeling der zoogenaamde Markengronden, wier oorsprong men nog aan de oude Saksers toeschrijft, heeft den lust tot vruchtbaarmaking der woeste gronden doen geboren worden. Allerwege ziet men nieuwe plantsoenen,

bestaande meerendeels uit dennen, den grond beslaan, die eertijds onvruchtbaar was. Opmerkelijk is het zoogenaamde *Zand*, toebehoorende aan den Hoog Wel Geboren Heer van der Heijden van Baak, hetwelk omstreeks halverwege tusschen Zelhem en Ruurlo gelegen is. Den naam van *het Zand* heeft het in het begin der vorige eeuw gekregen; immers toen vindt men het eerst melding gemaakt van zandverstuivingen daar ter plaatse, wier oorzaak voorzeker gelegen is in het verveenen der hooge veengronden. Om deze zandverstuivingen tegen te gaan, heeft men het terrein met dennen beplant, welke jaarlijks ruime winsten opleveren. Het zoogenaamde *Zand* heeft eene uitgestrektheid van ruim 500 bunders, en werd door den straks genoemden eigenaar in den jare 1822 aangekocht voor eene som van 9000,00 gulden.³

Onze weg leidt ons door dit uitgestrekte bosch en waarlijk, men behoort hier habitué⁴ te zijn, om zich niet de fantaschtische gestalten van Rinaldi⁵ en zijne metgezellen voor den geest te stellen. Naauwelijks echter hebben wij een klein eind wegs in dit bosch afgelegd, of wij worden aller aangenamst verrast door de waarlijk bevallige ligging van de woning eens boschwachters aldaar, die tevens tot een jagthuis strekt voor den bezitter van dit goed. Eenige perken met bloemen, hees-tergewassen, ja een geheel Engelschen aanleg treft men hier aan, terwijl de kunstelooze maar toch smaakvolle banken u uitnoodigen om onder eene groep larixen of fijne dennen plaats te nemen. Doch wij moeten onze reis door het rulle zand voortzetten, en verheugen ons, dat wij althans vooreerst in de schaduw kunnen wandelen. Weinig afwisselends doet zich aan ons oog voor; ook ons gehoor verneemt geen ander geluid dan het eentoonig gesuis der lieflijke zomerkoelte door de dennenboomen, dat alleen afgebroken wordt door het geritsel van het wild in de bosschen, inzonderheid van hazen en konijnen, die men hier in menigte ontmoet, zoodat er op ééne enkele jachtpartij soms wel een wagenvol van dit geslacht der

langooren geschoten wordt. Heeft de reiziger, die dit oord bezoekt, een weinig fantasie, dan zal hij zich gemakkelijk met zijne gedachten in de wouden van Noord-Amerika kunnen verplaatsen, indien hij zich verbeeldt, in plaats van heide, gras te zien. Ons viel echter een voorregt ten deel, dat op deezen weg uiterst zeldzaam is; wij zagen namenlijk in de verte een levend wezen ons naderen, dat wij weldra voor een natuurgenoet herkenden. Uiterst zeldzaam is een zoodanige ontmoeting; want er zijn mogelijk geen twee plaatsen in ons vaderland, die in dit opzigt sterker contrast opleveren dan deze streek en de Kalverstraat te Amsterdam. Wat hier eene behoefte is, is daar ballast. Naauwelijks waren wij hem genaderd, of wij ontwaarden in hem eenen bewoner dier streken, hetwelk ons onder anderen bleek uit de beantwoording van onzen groet door het bij hen gebruikelijke '*gen dag zamen*' Vroeger klonk mij deze groet, tegen één persoon gerigt, steeds uiterst vreemd in de ooren, en ik bewonderde de alvermogende kracht van sleur en gewoonte, welke in zoo menig opzigt bij den eenvoudigen doorstraalt; doch later was ik dikwijls in de gelegenheid om op te merken dat het woord *zamen*, bij het groeten tot één persoon gerigt, eene bijzondere achting of eerbied bij den geringen stand, in dit gedeelte van het zoogenaamde graafschap Zutphen, te kennen geeft.

Beklagenswaardig is echter de toestand der zoogenaamde *heide bewoners* te noemen; arm naar ziel en ligchaam beide; leiden zij een kommervol leven; voor verreweg het meerendeel vreemd aan alle beschaving van den geest, zijn de woorden *God*, *deugd* en *eeuwigheid* voor hen slechts wanklanken, ja misschien verschillen zij alleen naar het uitwendige van de Esquimaux of Vuurlanders⁶. Onwillekeurig schoten mij de bekende regels van onzen ouden dichter Nomsz⁷ te binnen, als hij zegt: "Dit volk is inderdaad niets dan een kudde schapen, Vernoegd op schralen grond te weiden en te slapen; Maar als men 't onbedacht zijn slaafschheid voelen doet,

Verkeert, die lam'ren kudde in eenen leeuwenstoet."

Wij hebben intusschen onze wandeling door de eenzame heide volbragt; doch hoe eenzaam en afgelegen zij zijn moge, de openbare veiligheid wordt hier evenmin als elders gestoord. Dank hebbe de goede inrigting van het politie-wezen onzer tegenwoordiger eeuw, en de meerdere beschaving, die dan toch hierin boven den goeden ouden tijd verheven is; immers deelt ons de geschiedenis onder anderen mede, dat de ridderschap van Over- en Neder-Veluwe in 1574 klaagde, dat "de vrembde coopman und andere onderdanen, zonder groten pericule oers lijffs und verlos oerer goederen die wegen en stegen niet gebruikten"; terwijl het er hier in het graafschap toenmaals niet beter zal uitgezien hebben; men denke hier slechts aan de verhalen betrekkelijk de Tolstraat, den Wittenbrink, enz.

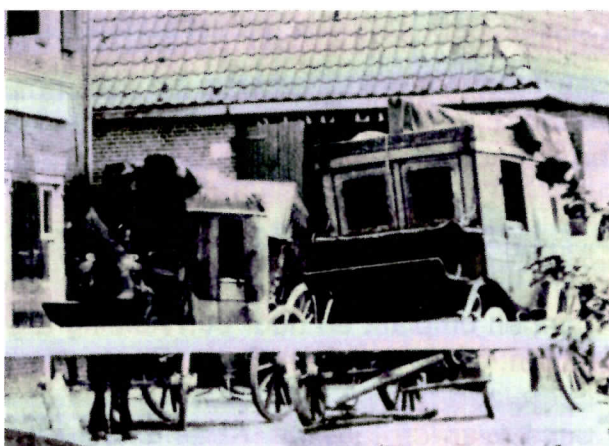
Onzen weg vervolgende komt dezelve op het aller onverwachts met den straatweg van Deventer over Zutphen naar Winterswijk in aanraking; wij moeten hem tot aan het dorp volgen. Dat een straatweg geld kost, weet iedere Achterhoeksche boer; maar de voordeelen er van begrijpen velen niet, of liever willen zij niet begrijpen: men ziet ten minste, waar er de gelegenheid toe bestaat, nog zoo velen bijwegen kiezen.

De gemeente Ruurlo, oudtijds ook Roderlo genoemd, bevat eene bevolking van 1940 Herv., 660 R.C. en 5 Israëlieten.

De laan waar wij ons thans bevinden en waar door de straatweg gelegd is,⁸ bestaat uit zware eiken, wier kruinen als aan de wolken reiken en wier takken, ordeloos door elkander gegroeid, een schoon berceau daarstellen, dat ons den ingang toeschijnt van het vóór ons liggend slot of huis te Ruurlo. Regts van ons vormen die eeuwen heugende eiken een prachtig woud, hetwelk weergalmd van het vogelenkoor, dat al zingende van tak tot tak huppelt op de daaronder groeiende heesters en struiken. Ter linkerzijde ziet men schoon rundvee grazen in eene weide, die, door hagen

en bosschen omringd zijnde, een schoon panorama oplevert, terwijl men verder op den achtergrond, de spits van den nabijgelegen dorpstoren ontwaart. Hoe indrukwekkend en rijk aan gewaarwordingen is zulk een oord! Ginds is alles licht; hier, onder deze statige eiken, heerscht eene somberheid, die tot ernst stemt; hier kunnen wij duidelijk ontwaren, waarom onze voorvaderen hunne godsdienstige bijeenkomsten in zoogenaamde heilige wouden hielden. Vlak vóór het kasteel neemt de laan plotseling eene andere rigting, en nu vertoont zich dit buitengoed van de adellijke familie van Heeckeren van Kell in al zijne schoonheid. Het gebouw, dat blijkens zijne bouworde van ouden oorsprong is, is door eene breede gracht omringd, welke tevens een fraai slotplein insluit; het heeft verscheidene torens, benevens eene linker zijvleugel, welke tot koetshuis, enz. dient; terwijl de schoone aanleg vóór en om het huis, de bloemen, heester gewassen, en bovenal de reusachtige roode beuken-en kastanjeboomen, onze beschouwing overwaardig zijn.

Nog eenige schreden den straatweg gevolgd, en wij bevinden ons aan een logement, alwaar het wapen van Ruurlo (een windhond) uithangt.⁹ Hat was omstreeks vier ure in den namiddag, toen wij daar aankwamen, de wagen van Zutphen naar Winterswijk was juist vertrokken, terwijl de vriendelijke kastelein bezig was om het *pěle-měle* ¹⁰ weder te rangschikken, dat men in de drukke logementen na het vertrekken van wagens aantreft.

Uit de collectie van L. W. Besselink.

Dit logement heeft ruime vertrekken, die een schoon uitzicht hebben. Wij rustten uit op een bank voor de deur in de schaduw onder de linden onder het drinken van een kruikje bier. Om de reis naar Borculo te volbrengen hadden wij nog ruim een uur te gaan. Wij gingen derwaarts over de weg die door het dorp leidt. Dat wèl aangelegde wegen en de daaruit, voortspruitende verbeterde communicatie welvaart aanbren-gen, springt iedere reiziger al aanstonds in het oog, al was het ook dat hij nimmer te voren die plaats gekend had. Eene vrij geregeld betimmerde ¹¹ straat ¹² geleidt ons, langs de onlangs vernieuwde en vergrootte kerk, naar het einde van het dorp, om onzen weg naar Borculo te vervolgen. Deze loopt aanvankelijk door een schoon koren-veld, hetwelk dit gedeelte des dorps om-ringt. In het verschiet ziet men langs de noordwestelijke horizon eene blaauwe heuvelrij, bekend onder den naam van 'de Lochemsche bergen'. Deze bergen nemen hunnen oorsprong op ongeveer een uur afstands zuid-oostelijk van het stadje Lochem, en vormen meer of minder eenen bergketen, in vereeniging met de Markulosche-, de Holter- en Lemelerber-gen in Overijssel, tot waar zij zich in de lagere streken van Twente schijnen te verliezen. Schoon is het perspectief, dat de Lochemsche bergen, ook van dezen kant beschouwd, opleveren; vooral op eenen zomerdag, wanneer de akkers met golvend graan bedekt zijn. Neen, Zwitserland! De bewoner van dit gedeelte van den Achterhoek benijd u uwe hemelhooge bergen niet, wier kruinen òf met eeuwigdurende sneeuw en ijs bedekt zijn, òf wier volume slechts ééne rots van graniet schijnt te zijn, zoodat de groeikracht van het plantenrijk voor hem een onding is.

Nauwelijks hebben wij de akkers van het dorp achter onzen rug, of wij ontdekken ter regter zijde, in de onmiddellijke nabijheid van de weg, eene woeste plek gronds, met dennen omplant en door een heining afgesloten: het is de akker Gods. De poort was open, zoo dat wij het niet konden laten er eens even op te gaan. Al aanstonds kwamen wij bij den eenvoudigen maar schoo-

nen grafkelder, welke het stoffelijk overschot bevat van den waardigen, voor ettelijken jaren overledene Gouverneur van Gelderland, van Heeckeren van Kell, Heer van Ruurlo. Hier rust hij, die vroeger over honderd duizenden regeerde, naast den geringsten zijner onderdanen. Treffend beeld van 's menschen nietigheid, daar de dood geen rang of stand onderscheidt. Zoo men in de graven van Alexander, Karel of Otto, welke onder de vorsten den naam van groot hebben gedragen, eens omwroette, wat zoude men er meer dan een handvol stof en asch vinden! Bij de wijsgeeren der oudheid werd eens de scherpzinnige vraag opgeworpen, wat de dood was, en waarbij te vergelijken.

Sophocles zeide het eerst: "De dood is de eindelijke en laatste geneesheer aller zwakheden en ziekten". Solades was de tweede, die het woord voerde, zeggende: "De dood is de haven, welke alle menschen moeten inloopen". Socrates sprak: "De dood is gelijk aan den slaap" Aristoteles beweerde: "Van de verschrikkelijkheden is de dood de verschrikkelijkste". Eindelijk zeide Periander: "De dood is de echo des levens". Treffende woorden uit den mond eens Heidens! Want geene echo kan met de stem meer overeenkomst hebben dan de dood met het leven.

Doch wij zouden ons te veel in bespiegelingen verdiepen. Laten wij onzen weg vervolgen, die, met onderscheidene kronkelingen voorzien, nogal afwisseling aanbiedt, terwijl de grond, welke hier langzamerhand, naarmate wij verder gaan, eene roodachtige kleur verkrijgt ons aanduidt dat wij ons in geene der onvruchtbaarste landouwen ¹³ van Gelderland bevinden. Ter halverwege Ruurlo en Borkulo bevindt zich een beekje, de Lebbinkbeek. Wij verlaten hier onze reiziger welke de nacht in Borculo zal doorbrengen maar wij moeten huiswaarts keren ondanks dat hij nog wil verhalen over een spreekwoord, hetwelk zegt: 'Gij zijt nog niet over de Lebbinkbeek' en dat Willem V in 1777 het *Hof* kocht voor 550,000 gulden.

Oproep

Wie kan mij de geschiedenis van familie Hotel de Graaff vertellen?

Verklaringen:

¹ nolens-volens = node- genoodzaakt
²ook Zellumer Heyde genoemd
³Baron Van den Heijden was eerst voornemens het Wolversveen te kopen dat de overheid vanwege hoge staatschulden te koop aan bood na de inlijving van Nederland bij het Franse keizerrijk van Napoleon. De markgenoten van Hengelo en Zelhem, die het veen gepacht hadden gavan aan dat zij het voor hun boerenbedrijf nodig hadden voor heide plaggen- turf en om hun schapen te laten eten. De boeren kochten de 823 hectare voor 2.011 gulden onder voorwaarde dat de baron het recht op de jacht kreeg, waarna hij dus enkele

jaren later het Zand kocht met het zelfde doel.

⁴habitué= er geregeld komen

⁵Rinaldini=kwaad bestrijder

⁶Esquimaux of Vuurlanders = primitieve bevolkingsgroepen in Noord Amerika

⁷Johannes Nomsz 1738-1803

⁸ 1829

⁹was dit het Logement van de familie de Graaff waar later autobedrijf Wansink gehuisvest was? Avenarius werd ook het wapen van Ruurlo genoemd maar dat bestond toen nog niet.

¹⁰ pêle-mêle=dooreen

¹¹ betimmerde=huizen en gebouwen

¹²dorpsstraat

¹³landouwen= weilanden en akkers

Hôtel-Pension de Graaff.

Ruurlo.

Ruurlo 3/106. Charles John

*Hotel-pension-restaurant de Graaf
Uit de collectie van L.W. Besselink*

Voor alle lezers
fijne kerstdagen en een voorspoedig 2018

De volgende bedrijven en instellingen hebben door hun financiële bijdrage het mogelijk gemaakt dat wij ons kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" kunnen realiseren. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Bestuur Old Reurle.

Houtzagerij Agneta

www.vaags.nl

www.vriendenvanagneta.nl

Altena Installatiebedrijf

www.altena-ruurlo.nl

Anny Cactus Oase

www.cactusoase.nl

Arbor Markelo

www.arborboom.nl

Harrie Arendsen Ruurlo B.V.

www.harriearendsen.nl

Assink Hout Rietmolen

0545 221300

e-info@assinkhout.nl

Avenarius Hampshire Hotel Restaurant

0573 451122

info@avenarius.nl

Albert Bakker Video

www.abvideo.nl

Bronkhorst High-Tech B.V.

www.bronkhorst.com

BVM BURO VOOR MUZIEK.NL

T: 088 400 8050 M: 06 535 453 83

janroekevisch@burovoormuziek.nl

Coop Supermarkten B.V.

www.supercoop.nl

Decorsign ICT & Internet

0573 454109

geert@decorsign.nl, <http://www.decorsign.nl>

De Duif Café Restaurant

www.deduifruurlo.nl

Schildersbedrijf H. Dolphijn en Zn.

Burg. van Arkellaan 13, 7261 AJ Ruurlo

0573 451024

Eijgenhuijsen BV

www.eijgenhuijsen.com

Fi'dysi Hair en Beauty Salon

0573 221905

www.fidysi.nl

Goossens Tweewielers

0545 271392

borculo@goossensraceshops.nl

Groot Jebbink Bloemen en Planten

0573 451407

<http://www.grootjebbink.com>

de Heikamp Pannenkoekboerderij

www.heikamp.nl

HL Grafisch

0573 454237

<http://www.hlgrafisch.nl>

Hofstede Tweewielers

0573 450055

www.BTH.nl

Stukadoorsbedrijf Hummelink

Ventersteeg 3, 7261 RP Ruurlo

0573 451704

'n Ibink Boter en Kaasboerderij

www.nibink.nl

De Keizerskroon Café / Restaurant

0573 451416

Klein Kranenbarg Bouwbedrijf

0573 451414

Supermarkt PLUS Kogelman

0573 453552

Kuenen Keurslager

0573 451337

Lievestro Software bv

0573 438444

Lusannelingerie

0573 453070

www.lusannelingerie.nl

Meek's Meubelen

0573 453349
www.meeksmeubelen.nl

Martijn Nijenhuis Verbouw, Onderhoud,
info@nijwo.nl
06-12096066

De Noaber Restaurant / Eetcafe
0573 451532

Ap van Oorspronk
0573 451824

Rietdekkersbedrijf Otten
Sekdijk 1, 7251 JB Vorden
0573 556902

Fysiotherapie Oplaat
Dorpsstraat 5, 7261 AT Ruurlo
06 14734789

Bakkerij Oude Wesselink
www.bakkerijoudewesselink.nl

Peters Bestratingen
0573 452560

Regio Bank Adm. en Adviesbureau Schroer
0573 451485

Ribbers Bouwbedrijf
0573 451270

Ruesink Autobedrijf
www.ruesink.nl

Apotheek Ruurlo
0573 454522
www.apotheekruurlo.nl

Schot - Ruurlo BV
Houtwal 2, 7261 SR Ruurlo
0573 451695

Smeelen Schildersbedrijf
0573 451425

Spannevoel Woninginrichting
www.spannevoel.nl

Star Doolhof
www.doolhofruurlo.nl

Stegeman Installatietechniek
www.stegemanruurlo.nl

Sturris-Ruurlo
www.sturrisruurlo.nl
0573 491251

SVEN Voor Ogen
www.svenvoorogen.nl

Tap & van Hoff Notarissen Lochem
www.tvhnotarissen.nl

Teunissen Mode Ruurlo
0573 451438
www.teunissenmode.nl

Thoma Makelaars
www.thoma.nl

Restaurant-Hotel de Tuinkamer
0573 452147
www.hoteldetuinkamer.nl

Uitvaartverzorging Heijting & De Vet
tel /fax:0573 491850 / 491851
www.heijtingendevet.nl

Univé Oost
www.unive.nl

Weevers Grafimedia Vorden
www.weevers.nl

Welkoop Ruurlo
www.welkoop.nl

Wensink Landbouwmechanisatie
www.wensink-ruurlo.nl

Wesselink Makelaars & Taxateurs
0573 454027

Fysiotherapie Maatschap van Zadelhoff
0573 458138
www.fysiotherapieruurlo.nl

Historische Vereniging Old Reurle: Opgericht 15 februari 1984
Sinds januari 2013 culturele ANBI instelling

- Voorzitter:** Dhr. J.H. Holtslag, Stationsstraat 10c, 7261 AD Ruurlo
T: 0573-453904 E: jh.holtslag@concepts.nl
- Secretaris:** Dhr. L.W. Besselink, Noorderweme 6, 7261 PX Ruurlo
T: 0573-452376 E: leobesselink@concepts.nl
- Penningmeester:** Dhr. A.J. Schepers, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo
T: 0573-452409 E: apschepers@ziggo.nl
- Bankrekening:** Rabobank Noord- en Oost-Achterhoek
Rekeningnummer NL48 RABO 0356 7229 96
t.n.v. Historische Vereniging Old Reurle
- Tweede voorzitter:** Vacant
- Bestuursleden:** Mw. J. Schepers-Abbink, Stationsstraat 10, 7261 AD Ruurlo
T: 0573-452409 E: apschepers@ziggo.nl
Mw. I. Hummelink-Klein Brinke, Strikkersteeg 11, 7261 RW Ruurlo
T: 0573-453531 E: b.hummelink@telfort.nl
Dhr. H. Wezinkhof, Kapelweg 4, 7251 KM Vorden.
T: 0575-556427 E: wezink@planet.nl
- Organisatie jaarprogramma:** Mw. J. Schepers-Abbink, Mw. I. Hummelink-Klein Brinke
- Archeologische Werkgroep Coördinator:** Dhr. H. Meulenveld, Vordenseweg 4, 7244 PS Barchem
T: 0573-491319 E: henk.meulenveld@wxs.nl
- Landbouwwerktuigen Coördinator:** Dhr. D.G. Nijenhuis, Sophialaan 4, 7261 XS Ruurlo
T: 0573-452961 E: dikenmini@outlook.com
- Redactie 'Onder d'n Kroezeboom':** Mw. W.H. Braakhekke, Hengeloseweg 8, 7261 LV Ruurlo
T: 0573-453496 E: braakhekkewh84@gmail.com
Mw. G.M. Dijkman-Spijker, Branderveenweg 4, 7261 RE Ruurlo
T: 0573-491250 E: dijkman.spijker@hetnet.nl
Dhr. A. Feringa, Haarweg 6, 7261 LE Ruurlo
E: aferinga@xs4all.nl
Dhr. A.K. van Gijssel, Haarskamp 55, 7261 ZB Ruurlo
T: 0573-450221 E: a.k.gijssel@zonnet.nl
- Verspreiding Kroezeboom:** Mw. J. Schepers-Abbink
- Internetsite:** www.oldreurle.nl E: info@oldreurle.nl
- Archief:** In de Bibliotheek, Dorpsstraat Ruurlo, opening elke
1^e woensdagmiddag van 1 oktober-1 mei 13.30-16.30 uur
en op afspraak. E: oldreurle@gmail.com
- Contributie per seizoen:** € 16,00 persoonlijk lid, € 25,00 voor echtparen.
Bij toezending per post € 10,00 extra voor portokosten.
Kamer van Koophandel te Arnhem, inschrijfnummer 40103401
Het kwartaalblad Onder d'n Kroezeboom is ingeschreven
onder het nummer ISSN 0929-919X